

Comentaris a la Llei del recurs de cassació en matèria de dret civil a Catalunya

A MÉS DE FER UNA BREU ANÀLISI DE LA LLEI 4/2012, LLOC, ES POSA DE RELLEU QUE S'HA QÜESTIONAT EL FET QUE EL PARLAMENT DE CATALUNYA DICTI UNA NORMA DE CARÀCTER PROCESSAL I S'APARTI DE LA REGULACIÓ DE LA CASSACIÓ ESTABLERTA EN LA LEC DEL 2000, REFORMADA PER LA LEC 37/2011, ATÈS QUE, ALGUNA PART DE LA DOCTRINA NO HO VEU MASSA CLAR COSA QUE PROVOCA QUE NO HI HAGI UN CONSENS POLÍTIC TOTAL.

El dia 8 de març la Comissió de normativa va organitzar una conferència sobre el nou recurs de cassació civil català. Moderada per Jesús Sánchez, diputat responsable de la citada comissió.

Núria Bassols Muntada
Magistrada de la Sala Civil i Penal
del Tribunal Superior de Justícia
de Catalunya.

En aquest treball només es farà una breu menció de caràcter exclusivament tècnic. La discussió rau en el que diu l'article 149.1.6 de la CE, en concordança amb l'article 130 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, ja que, ambdues normes de tant alt rang, per una banda accepten que l'Estat té competències exclusives pel dictat de "*legislació mercantil, penal i penitenciària; i legislació procesal [...]* ", i, per altra banda, tant l'article 130 de l'EAC, com la mateixa Constitució, declaren que correspon a la Generalitat el dictar les normes processals específiques que derivin de les particularitats del dret substantiu de Catalunya.

És evident que aquestes dues afirmacions, que en principi no tenen caràcter contradictori, han provocat diferències interpretatives i, de fet, ja s'ha qüestionat la constitucionalitat de la Llei 4/2012, de 5 de març, que ara estudiem.

Els defensors de la possibilitat que les comunitats autònomes regulin el recurs de cassació en lleis processals distintes de la LEC del 2000, modificada, estan emparats pel que va dir el Tribunal Constitucional en la Sentència 47/2004, on va tenir ocasió de pronunciar-se en relació amb l'eliminació de la quantia prevista en l'article primer de la Llei 11/1993, de 15 de juliol, sobre la cassació en el dret especial de Galícia. En aquest supòsit el Tribunal Constitucional va decidir

l'adequació de la norma a la Constitució per mort de les particularitats del tarannà i l'àmbit del dret substantiu especial per a Galícia.

Per aquest fet el legislador català, quan justifica la necessitat d'una norma de cassació per a Catalunya, diu que un dels objectius principals de la Llei 4/2012 és aconseguir que la Sala Civil del TSJC tingui una "actuació més intensa [...] i, correlativament, que el dret civil català se'n beneficiï" (així ho diu el mateix preàmbul de la norma). Aquesta afirmació suposa que la voluntat del legislador és que la Sala Civil del TSJC es pugui pronunciar sobre tots els assumptes que se li presentin sempre que tinguin interès cassacional, sigui quin sigui la seva quantia. Aquesta fita perseguida per la norma processal catalana ha comportat que alguns operadors jurídics s'inclinin per considerar que el TSJC ha de ser especialment flexible i més tolerant que el TS en exigir els requisits formals per accedir al recurs de cassació.

S'ha de precisar que la flexibilitat en els criteris d'admissió del recurs de cassació a Catalunya s'ha de limitar a aquells supòsits en què es perfili la presència d'interès cassacional, que a la llei de cassació catalana circumscriu, segons l'article 3 de la norma processal:

a) a la contradicció amb la jurisprudència que resulta de sentències reiterades del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya o del Tribunal de Cassació.

b) a la manca de jurisprudència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya o del Tribunal de Cassació de Catalunya. El temps de vigència de la norma amb relació a la qual s'al·lega la manca de jurisprudència no impedeix l'accés a la cassació en cap cas.

La part recurrent ha d'identificar amb claredat on rau el nucli jurídic, la qüestió jurídica o el problema de la mateixa índole que l'audiència provincial ha resolt de forma contrària als precedents del TSJC, o en relació als quals manca un pronunciament del TSJC

La flexibilitat en l'admissió dels recursos per part del TSJ de Catalunya no ha d'arribar a desdibuixar la naturalesa del recurs de cassació, la funció essencial del qual és l'*ius constitutionis* o la necessitat de fixar pautes d'interpretació del dret substantiu català, i no l'*ius litigatoris* o justícia del cas concret, ja que el grau cassacional només es justifica per tal de complir la funció principal o nomofilàctica.

Conseqüentment, s'ha d'arribar a la conclusió que si bé a Catalunya, després de l'entrada en vigor de la Llei 4/2012, de 5 de març, en cap cas es tindrà en compte la quantia per obrir la via cassacional a una contesa, sí que caldrà tenir en compte la descripció de l'interès cassacional amb la mateixa exigència com la que s'observa en les resolucions d'admissió i/o inadmissió que ha dictat el TSJC.

L'affirmació anterior suposa que la part recurrent ha d'identificar amb claredat (segons l'acord de Ple de la Sala Civil i Penal del TSJC, que no exigeix la descripció del problema jurídic en l'encapçalament del recurs, tal com ho fa el TS), on rau

el nucli jurídic, la qüestió jurídica o el problema de la mateixa índole que l'Audiència Provincial ha resolt de forma contrària als precedents del TSJC, o en relació als quals manca un pronunciament (dues sentències en el mateix sentit) del TSJC.

El combat sobre la valoració de la prova només escau quan s'al·legui que en aquesta ponderació l'Audiència Provincial ha incidit en arbitrietat, (art. 218 de la LEC), i s'ha de reservar per al recurs extraordinari per infracció processal; l'admissibilitat del qual resta supeditada a la del recurs de cassació. Per tant, cal defugir els recursos que sense descriure suficientment l'interès cassacional incideixen en afirmacions fàctiques que impossibiliten l'admissió del recurs i resulten impròpies del grau cassacional.

Per fer més fàcil la comprensió del que s'ha exposat, és interessant acompanyar aquest article amb l'acord de Ple de la Sala Civil i Penal del TSJ de Catalunya i de 22 de març de 2012.

Finalment no podem obviar insistir en els problemes de dret intertemporal que es presentaran en virtut del dictat en un breu període temporal d'una sèrie de normes processals que han de regir successivament. Així, el primer acord del Ple del TSJC regirà per les sentències dictades una vegada entrada en vigor la Llei 37/2011, i el segon acord regirà per les sentències dictades a partir de l'entrada en vigor de la Llei 4/2012.

NOTA: A continuació, i per tal de fer més fàcil la comprensió del que s'ha exposat, trobareu l'Acord adoptat pels magistrats de la Sala Civil i Penal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya de 22 de març 2012, en relació amb el recurs de cassació a Catalunya.